

การประเมินโครงการฝึกอบรมพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ เทศบาลตำบลปทุมใหญ่ อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา

An Evaluation of the Development of Older Persons' Quality of Life Training Program for Pru Yai Subdistrict Municipality, Muang District, Nakhon Ratchasima Province

ชวน ธิ บุษ (Xuan Thi Bui)¹* สิรินาถ จงกลกลาง (Sirinat Jongkonklang)**

(Received: June 8, 2018; Revised: August 15, 2018; Accepted: August 20, 2018)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสานซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินโครงการฝึกอบรมพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ เทศบาลตำบลปทุมใหญ่ อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา ในด้านบริบท ด้านปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิต โดยใช้รูปแบบการประเมิน CIPP Model ของ Stufflebeam กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) กลุ่มเป้าหมายเป็นกลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วย คณะกรรมการดำเนินงานและวิทยากร จำนวน 48 คน ผู้บริหาร จำนวน 5 คน เจ้าหน้าที่ดำเนินงาน จำนวน 10 คน และ 2) กลุ่มตัวอย่างที่ได้จากการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของ Yamane คือ ผู้เข้ารับการอบรม จำนวน 110 คน ซึ่งได้มาโดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple random sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ และการสนทนากลุ่ม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าร้อยละ (%) ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) ผลการประเมินโครงการฝึกอบรมพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ โดยภาพรวม ผู้เข้ารับการอบรมมีความคิดเห็นว่าอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านบริบท ด้านปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิต อยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยของแต่ละด้าน พบว่า ด้านปัจจัยที่เกี่ยวข้องอยู่ในระดับสูงสุด ($\bar{X} = 3.50$) และด้านผลผลิตอยู่ในระดับต่ำสุด ($\bar{X} = 3.46$)

ABSTRACT

This research was a mixed methods research and its' purpose was to evaluate the development of older persons' quality of life training program for Pru Yai Subdistrict Municipality, Muang District, Nakhon Ratchasima Province according to aspects: context, input, process and product by using Stufflebeam's CIPP evaluation model. The research target consisted of 1) population that was composed of 48 committees and speakers, 5 administrators, 10 staffs and 2) Yamane's form was 110 participants which was calculated by using simple random sampling. The research instruments were questionnaire, interviewing forms and focus group discussion.

¹ Correspondent author: Astarchoi@gmail.com

* นักศึกษา หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

** ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

The collected data were analyzed by percentage (%), mean ($\bar{X}$), standard deviation (S.D.) and content analysis. The result's evaluation of the development of older persons' quality of life training program considered appropriated at the high level. When considering each side, it was found that the participants considered appropriated at the high level for 4 sides which consisted of context, input, process and product. When considering average of each side, it was found that input was at the highest level ($\bar{X} = 3.50$) and product was at the lowest level ($\bar{X} = 3.46$)

คำสำคัญ: การประเมินโครงการ การฝึกอบรม คุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ

Keywords: Program evaluation, Training, Older persons' quality of life

บทนำ

การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรผู้สูงอายุในทวีปเอเชียและภูมิภาคแปซิฟิกรวมทั้งประเทศไทยมีจำนวนเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว จากการสำรวจข้อมูลจำนวนผู้สูงอายุในปี พ.ศ. 2559 พบว่า ผู้สูงอายุที่มีอายุ 60 ปี ขึ้นไป มีจำนวน 10,783,380 คน คิดเป็นร้อยละ 16.5 ของประชากรทั้งประเทศ [1] การที่ประเทศไทยมีจำนวนผู้สูงอายุ เกินกว่าร้อยละ 10 ของจำนวนประชากรทั้งประเทศนั้น แสดงให้เห็นว่าประเทศไทยได้ก้าวเข้าสู่การเป็น “สังคมผู้สูงอายุ” (Aging Society) อย่างเต็มรูปแบบแล้ว [2] ผู้สูงอายุเป็นวัยที่มีการเปลี่ยนแปลงทั้งด้านร่างกาย จิตใจ และสังคม การเปลี่ยนแปลงด้านร่างกายอันเป็นผลมาจากความเสื่อมและความสามารถในการทำหน้าที่ลดลง ก่อให้เกิดปัญหาด้านต่างๆ ตามมา ผลจากการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในผู้สูงอายุทั้งด้านร่างกาย จิตใจ และสังคมจะส่งผลกระทบต่อถึงกันและกัน เป็นวงจรไม่รู้จบ ส่งผลให้คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุลดลง [3] นอกจากนี้ การที่ประเทศไทยต้องเผชิญกับปัญหาการเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วของประชากรวัยสูงอายุ ทำให้สัดส่วนของประชากรวัยทำงานและจะต้องกลายเป็นผู้ดูแลผู้สูงอายุซึ่งมีจำนวนลดลง และสวนทางกับจำนวนผู้สูงอายุที่มีเพิ่มมากขึ้น ส่งผลกระทบอย่างกว้างขวางทั้งด้านสังคมและเศรษฐกิจ การเปลี่ยนแปลงเช่นนี้เป็นนัยสำคัญและแสดงผลกระทบด้านการลดลงของรายได้เฉลี่ยประชากร รวมถึงรายจ่ายของภาครัฐที่เพิ่มขึ้นในด้านประกันสังคม ด้านสุขภาพอนามัย และสวัสดิการให้แก่ผู้สูงอายุ ในด้านสังคมนั้นมั่นใจว่าครอบครัวจะดูแลผู้สูงอายุน้อยลง อีกด้วย [4]

ปัญหาอีกอย่างหนึ่งของผู้สูงอายุในปัจจุบันก็คือการศึกษา เนื่องจากว่าผู้สูงอายุไทยปัจจุบันนี้มีการศึกษาน้อยกว่าประชากรกลุ่มอายุอื่นอย่างชัดเจน ในปี พ.ศ. 2550 พบว่าประมาณ 1 ใน 5 ของประชากรสูงอายุไม่รู้หนังสือ และส่วนใหญ่ได้รับการศึกษาเพียงแค่ระดับประถมศึกษา การศึกษาที่มีจำกัดนี้จะจำกัดโอกาสการเข้าถึงทรัพยากรและบริการต่างๆ รวมทั้งจำกัดโอกาสในการทำงานของผู้สูงอายุ เนื่องจากทิศทางการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ก่อให้เกิดความต้องการแรงงานที่มีความรู้และมีทักษะเพิ่มขึ้น รวมทั้งต้องสามารถใช้เทคโนโลยีมาประกอบในกระบวนการทำงานด้วย [5] ดังนั้น แนวทางในการดูแลและส่งเสริมสนับสนุนผู้สูงอายุก็คือ การช่วยเหลือให้ผู้สูงอายุมีคุณภาพชีวิตที่ดี มีความสุขและพึงพอใจ สามารถดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างเหมาะสม ช่วยเหลือตนเองได้ตามศักยภาพ ไม่เป็นภาระผู้อื่นและดำรงไว้ซึ่งการมีคุณค่าในตนเองซึ่งหมายถึงการส่งเสริมให้ผู้สูงอายุมีคุณภาพชีวิตที่ดีนั่นเอง และ “โรงเรียนผู้สูงอายุ” เป็นแนวทางในการให้ผู้สูงอายุได้รับโอกาสในการพัฒนาตามศักยภาพของตนเองอย่างเต็มความสามารถ ได้รับการดูแลจากครอบครัวและชุมชน ตลอดจนการดำรงชีวิตอยู่ได้ด้วยคามมีศักดิ์ศรี และเห็นคุณค่าในตนเอง

นอกจากนั้น รัฐบาลไทยมีนโยบายในการสนับสนุนให้มีมาตรการเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุของประเทศไทย โดยมีกระทรวงต่างๆ ที่เกี่ยวข้องหลายกระทรวง แต่ยังคงต้องมีการพัฒนากลไกความร่วมมือและประสานงานระหว่างหน่วยงานในการดำเนินงานพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุอย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ รัฐบาลจึงมีนโยบายให้กระทรวงต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงมหาดไทย กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี กระทรวงแรงงาน และกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา บูรณาการงานบริการภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุในระดับพื้นที่อำเภอและตำบลในทุกจังหวัดให้ประชาชนสามารถเข้าถึงบริการต่างๆ ได้อย่างทั่วถึงและเป็นรูปธรรม [6] จากนโยบายของรัฐบาลและความร่วมมือของกระทรวงต่างๆ นี้ ส่งผลให้การพัฒนาผู้สูงอายุในรูปแบบของโรงเรียนผู้สูงอายุ เกิดขึ้นอย่างมากมาย ดังนั้น องค์ประกอบสำคัญของการพัฒนาผู้สูงอายุนั้นคือการจัดทำโครงการฝึกอบรมพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ

ในปี 2558-2561 มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมาเห็นความสำคัญของการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ จึงได้พัฒนาโครงการฝึกอบรมพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ และได้นำโครงการนี้ไปจัดการอบรมในหลายพื้นที่ในรูปแบบของการบริการวิชาการตามความต้องการของผู้สูงอายุในแต่ละพื้นที่ ได้แก่ เทศบาลตำบลปรุใหญ่ เทศบาลตำบลสุรนารี องค์การบริหารส่วนตำบลหนองจะบก องค์การบริหารส่วนตำบลหนองบัวศาลา อำเภอเมือง เทศบาลตำบลโนนไทย อำเภอโนนไทย และ องค์การบริหารส่วนตำบลหนองพลวง อำเภอจักราช จังหวัดนครราชสีมา แต่ยังไม่มีการประเมินโครงการทั้งระบบ ดังนั้น เพื่อให้การดำเนินงานด้านการพัฒนาผู้สูงอายุเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล ผู้วิจัยจึงสนใจการประเมินโครงการฝึกอบรมพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ เทศบาลตำบลปรุใหญ่ อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา เนื่องจากเทศบาลตำบลปรุใหญ่ อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมาเป็นพื้นที่ที่ใช้โครงการฝึกอบรมพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุของมหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมาในการจัดการอบรมให้ผู้สูงอายุอย่างต่อเนื่อง และจนถึงปัจจุบันได้จัดการอบรมให้กลุ่มผู้สูงอายุในพื้นที่ของตนเองได้ 3 รุ่น นอกจากนี้ เทศบาลตำบลปรุใหญ่ เป็นพื้นที่ที่มีความต้องการพัฒนา และได้ทำความร่วมมือกับมหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา ในการจัดทำโครงการฝึกอบรมพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ จนกระทั่งมีหน่วยงานอื่นๆ ได้ขอรับบริการวิชาการโดยการจัดการอบรมเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ

คุณภาพชีวิตหมายถึงระดับของความเป็นอยู่ที่ดี มีความสุขและความพึงพอใจในการดำรงชีวิตตามสภาพความเป็นอยู่ของปัจเจกบุคคลในสังคม ทั้งด้านปัญญา ร่างกาย จิตใจ ความสำคัญทางสังคมและด้านสิ่งแวดล้อม [7] ทั้งนี้ในประเด็นความพึงพอใจนั้นจะเกิดขึ้นได้ด้วยการได้รับความตอบสนองความต้องการขั้นพื้นฐานของสมาชิกในสังคม ซึ่งขึ้นอยู่กับความสามารถในภาพรวมของสังคมที่จะตอบสนองความต้องการของบุคคลทั้งด้านร่างกายและจิตใจ ในช่วงระยะเวลาหนึ่ง [8] รวมถึงความสามารถในการสร้างสรรค์ ความมีศักดิ์ศรี ความได้รับการยอมรับ ความรู้สึกว่าเป็นที่รักของคนอื่น การปราศจากความกลัว และความกังวล ความเห็นคุณค่าของตนเอง คุณภาพชีวิตจึงถือเป็นเรื่องที่สำคัญยิ่ง โดยเฉพาะคือยุคปัจจุบัน ซึ่งเป็นยุคสังคมผู้สูงอายุ ดังนั้น ผู้สูงอายุปัจจุบันมีคุณภาพชีวิตที่ดีถือว่าต้องมีความพึงพอใจในการพัฒนาทั้ง 4 มิติ ได้แก่ ด้านสุขภาพกายใจ ด้านสังคมวัฒนธรรม ด้านเศรษฐกิจและอาชีพ และด้านการศึกษา ซึ่งจากการดำเนินโครงการฝึกอบรมผู้สูงอายุของมหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา ได้พัฒนาหลักสูตรเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุใน 4 มิติดังกล่าว ซึ่งประกอบด้วย 11 หน่วยการเรียนรู้ ได้แก่ การพัฒนาจิตใจ ผู้สูงอายุ กิจกรรมทางศาสนา : สวดมนต์ ทำสมาธิ และปรัชญาชีวิต การออกกำลังกายสำหรับผู้สูงอายุ การดูแลสุขภาพผู้สูงอายุแบบพอเพียง สันทนาการสร้างสรรค์ แบ่งปันรักให้ลูกหลาน การอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมไทยในชุมชน การส่งเสริมอาชีพและการจัดหางานให้เหมาะสมกับวัย ทักษะศึกษาพาเพลิน : เพลินใจไปกับแหล่งอารยธรรมสูงวัยไซเบอร์ และภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร (Our school) [9]

ในการประเมินโครงการฝึกอบรม สิ่งที่สำคัญอย่างยิ่งก็คือการใช้รูปแบบประเมินที่มีความเหมาะสม โดยจะต้องเลือกให้สอดคล้องกับความจำเป็นหรือความต้องการของวัตถุประสงค์ในการประเมิน ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษารูปแบบการประเมิน โครงการฝึกอบรมจากหลากหลายรูปแบบต่างๆ และได้ตัดสินใจเลือกรูปแบบการประเมินโครงการฝึกอบรมแบบ CIPP Model ของ Stufflebeam เพราะว่า รูปแบบการประเมินแบบ CIPP เป็นการประเมินทั้งระบบ โดยมองทุกส่วนและทุกองค์ประกอบของโครงการ และสามารถประเมินข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับโครงการได้ครอบคลุมทุกด้านทั้งในด้าน ตัวโครงการ กระบวนการอบรม การวัดและประเมิน วิทยากร ผู้เข้ารับการอบรม อุปกรณ์ การสอนและสิ่งอำนวยความสะดวกอื่นๆ [10] นอกจากนี้ รูปแบบการประเมินโครงการฝึกอบรมแบบ CIPP เป็นรูปแบบให้แนวปฏิบัติในการประเมินอย่างเป็นขั้นตอนอย่างละเอียด โดยมีการวางแผนการเก็บรวบรวมข้อมูลอย่างชัดเจนและเป็นระบบว่าต้องใช้ข้อมูลอะไรเพื่อการตัดสินใจเรื่องใดเกี่ยวกับโครงการฝึกอบรม ทำให้ข้อมูลที่ได้เป็นประโยชน์และมีคุณภาพตอบสนองวัตถุประสงค์ของการประเมิน

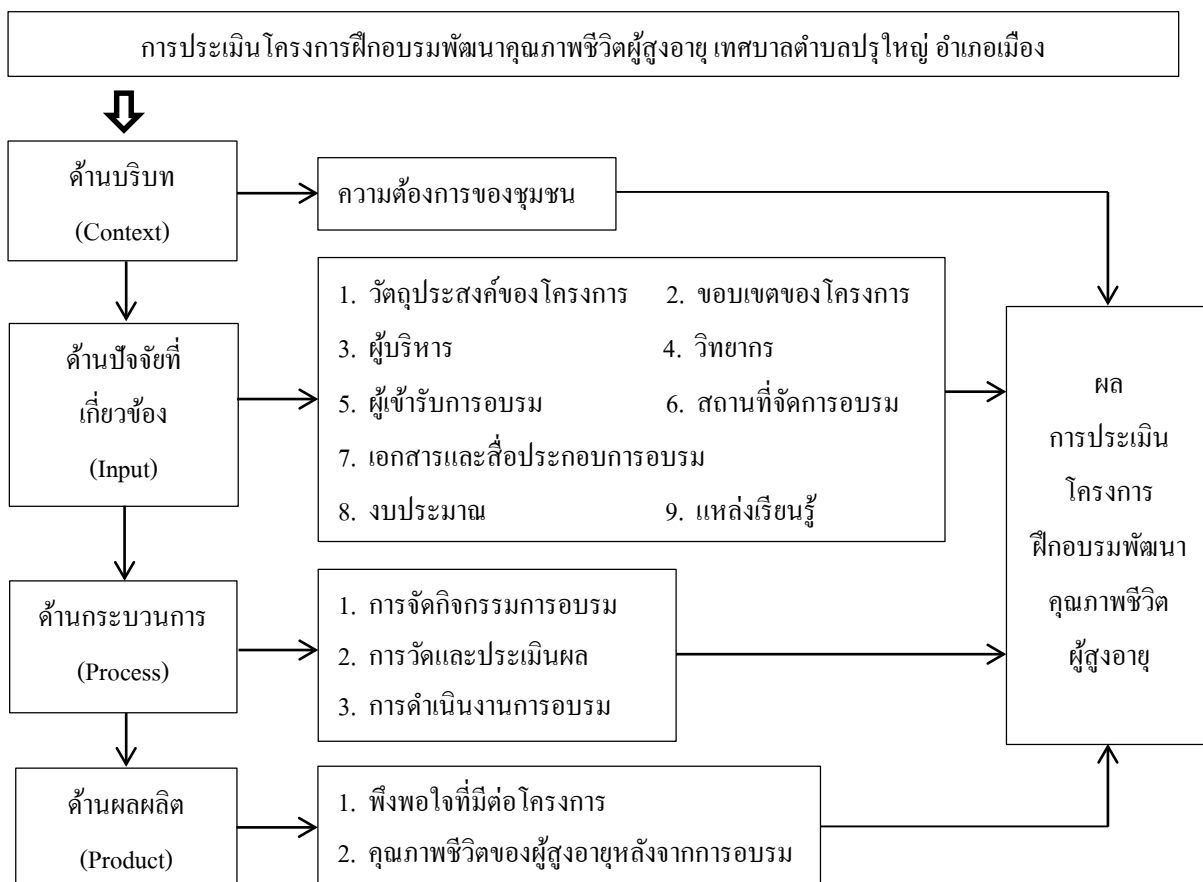
จากเหตุผลที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจการประเมินโครงการฝึกอบรมพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ เทศบาลตำบลปทุมใหญ่ อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา โดยใช้รูปแบบ CIPP Model ของ Stufflebeam เพื่อให้ได้สารสนเทศจากการประเมินโครงการฝึกอบรมพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ มาเป็นแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาโครงการฝึกอบรมพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุเพื่อการบริหารวิชาการของมหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมาให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นดังอัตลักษณ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา คือ ที่พึ่งของท้องถิ่น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อประเมินโครงการฝึกอบรมพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ เทศบาลตำบลปทุมใหญ่ อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา ในด้านบริบท ด้านปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิต

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการประยุกต์กรอบแนวคิดรูปแบบ CIPP Model [11] มาใช้เพื่อประเมินโครงการฝึกอบรมพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ใน 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านบริบท ประกอบด้วย ความต้องการของชุมชน 2) ด้านปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย วัตถุประสงค์ของโครงการ ขอบเขตของโครงการ ผู้บริหาร วิทยากร ผู้เข้ารับการอบรม สถานที่จัดการอบรม เอกสารและสื่อประกอบการอบรม งบประมาณ และแหล่งเรียนรู้ 3) ด้านกระบวนการ ประกอบด้วย การจัดกิจกรรมการอบรม การวัดและประเมินผล และการดำเนินงานการอบรม และ 4) ด้านผลผลิต ประกอบด้วย ความพึงพอใจที่มีต่อโครงการและคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุหลังจากการอบรม ซึ่งสามารถแสดงกรอบแนวคิดในการวิจัยได้ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการประเมินโครงการฝึกอบรมพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน การประเมินโครงการฝึกอบรมพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ เทศบาลตำบลปรางค์ใหญ่ อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา การดำเนินการวิจัยดังนี้

1. กลุ่มเป้าหมาย

1.1 ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ประกอบด้วย 2 ส่วน ได้แก่ 1) มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา ได้แก่ คณะกรรมการดำเนินงานและวิทยากร จำนวน 48 คน 2) เทศบาลตำบลปรางค์ใหญ่ อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา ได้แก่ ผู้บริหาร จำนวน 5 คน เจ้าหน้าที่ดำเนินงาน จำนวน 10 คน และผู้เข้ารับการอบรมตามโครงการฝึกอบรมพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ จำนวน 152 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ประชากรทั้งหมดเป็นกลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วย คณะกรรมการดำเนินงานและวิทยากร จำนวน 48 คน ผู้บริหาร จำนวน 5 คน เจ้าหน้าที่ดำเนินงาน จำนวน 10 คน และ 2) กลุ่มตัวอย่างที่ได้จากการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของ Yamane คือ ผู้เข้ารับการอบรม จำนวน 110 คน ซึ่งได้มาโดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple random sampling) [12]

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้มี 3 ชนิด ได้แก่ แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ และการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) มีรายละเอียด ดังนี้

2.1 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามเรื่องการประเมินโครงการฝึกอบรมพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ เทศบาลตำบลปรุใหญ่ อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา แบ่งเป็น 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เกี่ยวกับเพศ อายุ วุฒิการศึกษา และสถานภาพสมรส มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับโครงการฝึกอบรมพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ตามองค์ประกอบทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านบริบท ด้านปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิต ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ คือ เหมาะสมมากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด และหาคุณภาพของแบบสอบถามโดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of item objective congruence : IOC) ระหว่างองค์ประกอบการประเมิน และประเด็นการประเมิน พบว่า มีค่าดัชนีความสอดคล้อง ระหว่าง 0.60-1.00 และตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม มีลักษณะเป็นแบบปลายเปิด

2.2 แบบสัมภาษณ์ เป็นแบบสัมภาษณ์สำหรับผู้บริหารและคณะกรรมการดำเนินงาน ตามองค์ประกอบทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านบริบท ด้านปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิต แบบสัมภาษณ์แต่ละฉบับ เป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) โดยแบ่งเป็น 2 ตอน คือ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ และตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับโครงการฝึกอบรมพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ และหาคุณภาพของแบบสัมภาษณ์โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of item objective congruence : IOC) ระหว่างองค์ประกอบการประเมิน และประเด็นการประเมิน พบว่า มีค่าดัชนีความสอดคล้อง ระหว่าง 0.80-1.00

2.3 การสนทนากลุ่ม เป็นการสนทนากลุ่ม สำหรับ 3 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ 1) วิทยากร 2) เจ้าหน้าที่ดำเนินงาน และ 3) ผู้เข้ารับการอบรม ซึ่งกำหนดประเด็นการสนทนากลุ่มตามองค์ประกอบทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านบริบท ด้านปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิต โดยกำหนดประเด็นที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มตัวอย่างเพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกและบางประเด็นในการสนทนากลุ่มมาจากผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ ซึ่งการหาคุณภาพของข้อคำถามโดยการหาค่าความเที่ยงตรง (Validity) ของเนื้อหาเกี่ยวกับองค์ประกอบของการประเมิน ด้วยการนำประเด็นคำถามที่สร้างขึ้นให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจสอบและขอคำแนะนำ พร้อมทั้งปรับปรุงแก้ไข เพื่อให้เหมาะสมกับการสนทนากลุ่ม

3. การเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล

เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการสำรวจ โดยใช้แบบสอบถามทำการสอบถามกลุ่มตัวอย่าง โดยเก็บข้อมูลกลุ่มตัวอย่างจากผู้เข้ารับการอบรมตามโครงการฝึกอบรมพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ จำนวน 110 คน โดยผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยตนเอง ได้รับแบบสอบถามกลับคืนมาร้อยละ 100 และวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถามความคิดเห็นของผู้เข้ารับการอบรม โดยหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ด้านภาพรวมและรายข้อ แล้วนำค่าเฉลี่ยที่ได้มาเปรียบเทียบกับเกณฑ์ 5 ระดับ ดังนี้

- ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 4.51 - 5.00 หมายถึงระดับมากที่สุด หรือมีความเหมาะสมมากที่สุด
- ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3.51 - 4.50 หมายถึงระดับมาก หรือมีความเหมาะสมมาก
- ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 2.51 - 3.50 หมายถึงระดับปานกลาง หรือมีความเหมาะสมปานกลาง
- ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 1.51 - 2.50 หมายถึงระดับน้อย หรือมีความเหมาะสมน้อย
- ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 1.00 - 1.50 หมายถึงระดับน้อยที่สุด หรือมีความเหมาะสมน้อยที่สุด

เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีสัมภาษณ์และดำเนินการสนทนากลุ่มด้วยตนเอง และผู้วิจัยได้นำข้อมูลจากความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์และผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่ม มาจัดลำดับและจัดหมวดหมู่ของคำตอบ

ในแต่ละด้านเพื่อนำไปใช้ในการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) จากนั้น นำเสนอผลการวิเคราะห์ในลักษณะความเรียง

ผลการวิจัย

ผลการประเมินโครงการฝึกอบรมพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ เทศบาลตำบลปรุใหญ่ อำเภอเมือง จังหวัด นครราชสีมา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.48, S.D. = 0.76$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า

1. ด้านบริบท ผู้เข้ารับการอบรมมีความคิดเห็นที่มีต่อโครงการฝึกอบรมพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ในด้านบริบทอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.47, S.D. = 0.88$)

2. ด้านปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้เข้ารับการอบรมมีความคิดเห็นที่มีต่อโครงการฝึกอบรมพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ในด้านปัจจัยที่เกี่ยวข้อง อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.50, S.D. = 0.74$) เมื่อพิจารณาตามประเด็น พบว่า วิทยากร และสถานที่จัดการอบรม ในภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนขอบเขตของโครงการ เอกสาร และสื่อประกอบการอบรม และแหล่งเรียนรู้ ในภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ผู้บริหาร เจ้าหน้าที่ดำเนินงาน และผู้เข้ารับการอบรมส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่า ควรปรับเนื้อหาในการอบรมให้สอดคล้องกับสภาพปัจจุบันของผู้สูงอายุ โดยเนื้อหาในแต่ละหน่วยการเรียนรู้ควรปรับปรุงอย่างละเอียดและลึกซึ้ง เหมาะสมกับสภาพผู้สูงอายุของเทศบาลตำบลปรุใหญ่ และควรเพิ่มเรื่องอื่นๆ เช่น กฎหมาย เฉพาะเกี่ยวกับเรื่องพินัยกรรมที่มอบให้กับบุตรหลาน ส่งเสริม สร้างเสริมสุขภาพ สันทนาการด้านสุขภาพ และการประกอบอาชีพหรือพัฒนาอาชีพที่สามารถทำในครัวเรือน หรือที่บ้าน เพื่อให้ผู้สูงอายุใช้เวลาว่างเป็นประโยชน์ พอมีรายได้บ้างจะแบ่งปันภาระกับลูกหลานได้

3. ด้านกระบวนการ ผู้เข้ารับการอบรมมีความคิดเห็นว่า ในภาพรวมด้านกระบวนการ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.49, S.D. = 0.68$) เมื่อพิจารณาตามประเด็น พบว่า การจัดกิจกรรมการอบรม ในภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนการวัดและประเมินผล การดำเนินการอบรม ในภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ในการวัดและประเมินผลการอบรม คณะกรรมการดำเนินงานและวิทยากรส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่า นอกจากการสังเกต การสอบถาม ควรเพิ่มการสัมภาษณ์ สันทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) และควรมีแบบประเมินเฉพาะตามเนื้อหาและกิจกรรมในแต่ละหน่วยการเรียนรู้ หรือ การตั้งคำถามโดยใช้เกณฑ์ว่าใคร ขยัน เก่งที่สุด และประเด็นในการประเมิน ได้แก่ ความรู้ ทักษะ คุณลักษณะ และการประยุกต์ใช้ความรู้

4. ด้านผลผลิต ผู้เข้ารับการอบรมมีความคิดเห็นว่า ในภาพรวมด้านผลผลิต มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.46, S.D. = 0.72$) เมื่อพิจารณาตามประเด็น ในภาพรวม ผู้เข้าร่วมการอบรมมีความพึงพอใจต่อโครงการอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.60, S.D. = 0.65$) ส่วนคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุหลังจากการอบรม ในภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.45, S.D. = 0.72$) ผู้บริหาร และเจ้าหน้าที่ดำเนินงานส่วนใหญ่มีความพึงพอใจกับโครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ และให้ความคิดเห็นว่าควรทำต่อไป นอกจากนี้ ในการนำความรู้และทักษะต่างๆ ไปใช้ในวิถีประจำวัน ผู้เข้ารับการอบรมส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่า หลังจากการอบรม ได้นำความรู้และทักษะต่างๆ ไปขยาย และถ่ายทอดกับเพื่อนๆ เช่น การดูแลปฏิบัติตนในการออกกำลังกาย การดูแลสุขภาพ ซึ่งเป็นเรื่องที่มีประโยชน์มาก ช่วยปรับตัวเองให้ห่างจากโรคภัยไข้เจ็บ หรือการสร้างกลุ่มไลน์ซึ่งในกลุ่มนั้น ผู้สูงอายุของเทศบาลตำบลปรุใหญ่ที่เข้าร่วมการอบรมสามารถและเปลี่ยนความรู้ และประสบการณ์ที่ได้รับจากการอบรมแล้วนำไปเผยแพร่กับเพื่อนๆ คนอื่น นอกจากนี้ ผู้สูงอายุส่วนใหญ่ มีความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตของตนเองว่า หลังจากการอบรม คุณภาพชีวิตของตนเองดีขึ้น เช่น สุขภาพกายและจิตใจดีขึ้น ในด้านสังคม ได้ทำความรู้จักกับบุคคลต่างๆ มากขึ้น จากที่ไม่เคยรู้จักกันก็

เริ่มทำความรู้จักแล้วด้วยกันได้สนิทสนมกัน เกิดการปรับตัว การแบ่งปัน ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ความเอื้ออาทรห่วงใยกัน สร้างความผูกพันและความสามัคคีกัน ทำให้ลูกหลานหรือบุคคลในครอบครัวไม่ต้องเป็นห่วงที่มาอบรมในโครงการฝึกอบรมพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ

อภิปรายผล

จากการประเมินโครงการฝึกอบรมพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุเทศบาลตำบลปรุใหญ่ อำเภอเมือง จังหวัด นครราชสีมา ได้นำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. ผลการประเมินโครงการฝึกอบรมพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุเทศบาลตำบลปรุใหญ่ อำเภอเมือง จังหวัด นครราชสีมา ด้านบริบท โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก การพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุของเทศบาลตำบลปรุใหญ่ มีความสอดคล้องกับความต้องการของผู้สูงอายุ ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะว่า ผู้บริหารเทศบาลตำบลปรุใหญ่มีการส่งเสริม และสนับสนุนในการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ เป็นอย่างดี เริ่มตั้งแต่การประชุมก่อนเริ่มโครงการเพื่อกำหนด แนวทาง วิธีการ เนื้อหาการอบรมร่วมกัน หลังจากนั้น คือ การจัดโครงการฝึกอบรมพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ที่มีความร่วมมือกับมหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา เนื่องจากการเห็นความสำคัญของผู้สูงอายุของเทศบาล ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้น ผู้บริหารเทศบาลตำบลปรุใหญ่จึงมีการส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาคุณภาพชีวิต ผู้สูงอายุ โดยเฉพาะคือด้านงบประมาณในการทำโครงการฝึกอบรมพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุเทศบาลตำบลปรุใหญ่ อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา ซึ่งเริ่มจัดตั้งตั้งแต่ปี 2559-2561 รวม 3 รุ่น นอกจากนี้ ผลการประเมินด้านบริบทในการ วิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของพุทธิชาติ และฉาตยา [13] ซึ่งได้ศึกษาการวิจัยในเรื่อง การประเมินผลโครงการ พัฒนาคุณภาพบริการพยาบาล : Routine to Research กลุ่มงานการพยาบาล โรงพยาบาลเจ้าพระยาอภัยมหาราช จังหวัด สุพรรณบุรี โดยใช้รูปแบบ CIPP Model และผลการวิจัย พบว่า ในด้านบริบท วัตถุประสงค์ของโครงการ มีความสอดคล้องกับนโยบายของกลุ่มงานการพยาบาลในระดับมาก

2. ผลการประเมินโครงการฝึกอบรมพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุเทศบาลตำบลปรุใหญ่ อำเภอเมือง จังหวัด นครราชสีมา ด้านปัจจัยที่เกี่ยวข้อง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะว่า คณะกรรมการดำเนินงาน และทีมวิทยากรของมหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมาเป็นบุคคลที่มีคุณภาพ มีความสามารถในการสร้างขอบเขตเนื้อหา หรือมิติการพัฒนาของโครงการฝึกอบรมพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในด้านเนื้อหา เวลา การจัดกิจกรรมซึ่งสามารถ ตอบสนองความต้องการของผู้สูงอายุเทศบาลตำบลปรุใหญ่ อีกทั้ง วิทยากรของแต่ละหน่วยการเรียนรู้ คือ คณาจารย์ ที่ทำงานแบบบูรณาการจากทุกคณะวิชาที่มีความรู้และประสบการณ์ตรงกับมิติการพัฒนาในแต่ละหน่วยการเรียนรู้ อีกทั้ง มีความสามารถในการถ่ายทอดความรู้และจัดกิจกรรมการอบรมอย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ ทำให้ ผู้สูงอายุรู้สึกมีความสุขกับการมาเข้าร่วมการอบรมและให้ความสำคัญในการอบรมตามรูปแบบของโรงเรียนผู้สูงอายุ นอกจากนี้ โครงการนี้เป็นส่วนหนึ่งของยุทธศาสตร์สำคัญในการพัฒนาสังคมที่มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา กำหนดไว้ว่า การบริการวิชาการและเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนอย่างยั่งยืน [14] ดังนั้น ผู้บริหารมหาวิทยาลัย ราชภัฏนครราชสีมา ผู้รับผิดชอบโครงการนี้ และบุคคลที่เกี่ยวข้องเห็นความสำคัญของการพัฒนาคุณภาพชีวิตให้ ผู้สูงอายุ และได้กำหนดรูปแบบและแนวทางในการพัฒนาโครงการไว้อย่างชัดเจนและสามารถนำไปสู่การปฏิบัติได้ อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ ผลการประเมินด้านปัจจัยที่เกี่ยวข้องในการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ วรณภา [15] ซึ่งได้ศึกษาการวิจัยในเรื่อง การประเมินผลโครงการฝึกอบรมหลักสูตรการพัฒนา

ศักยภาพประมงจังหวัด ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2554 โดยใช้รูปแบบ CIPP Model และผลการวิจัย พบว่า ด้านปัจจัยที่เกี่ยวข้อง มีความสอดคล้องเหมาะสมอยู่ในระดับมาก

3. ผลการประเมินโครงการฝึกอบรมพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุเทศบาลตำบลปรุใหญ่ อำเภอเมือง จังหวัด นครราชสีมา ด้านกระบวนการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะว่า มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา ได้เปิดโอกาสให้เทศบาลตำบลปรุใหญ่มีส่วนร่วมในการจัดทำโครงการ ดังเช่น ก่อนที่สร้างขอบเขตของโครงการ ทีมงานของมหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมาและทีมงานของเทศบาลตำบลปรุใหญ่ได้มีการประชุมเพื่อที่แลกเปลี่ยนข้อมูล และจัดหน่วยการเรียนรู้ตามความต้องการของผู้สูงอายุเทศบาลตำบลปรุใหญ่ ไม่ว่าจะเป็นมิติการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ด้านสุขภาพ จิตใจ สังคมและวัฒนธรรมและ ทั้งนี้ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมาจัดประชุมชี้แจงบุคลากรเกี่ยวกับโครงการ โดยเฉพาะคือการวางแผนโครงการอย่างมีระบบและชัดเจน จึงทำให้โครงการนี้ประสบความสำเร็จมากขึ้น นอกจากนี้ ผู้เข้ารับการอบรมในโครงการนี้ ส่วนใหญ่มีส่วนร่วมและมีความร่วมมือกับวิทยากรเป็นอย่างดี และมีส่วนร่วมกันเพื่อนๆ ในกลุ่ม เมื่อทำกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่ง ก็ช่วยกันทำและแสดง ความคิดเห็นของตนเองให้เพื่อนๆ ทราบ อย่างมีความสุขสนุกสนาน ผลการประเมินด้านกระบวนการในการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ นิวัฒน์ [16] ซึ่งได้ศึกษาการวิจัยในเรื่อง การประเมินผลการฝึกอบรมหลักสูตรผู้ตรวจประเมินการจัดการพลังงานภายในองค์กร และ อุษา และคณะ [17] ซึ่งได้ศึกษาการวิจัยในเรื่องการประเมินโครงการฝึกอบรมวิศวกรใหม่ บริษัทปูนซีเมนต์นครหลวง จำกัด (มหาชน) โดยใช้รูปแบบ CIPP Model และพบว่า โดยรวมมีความเห็นว่าการปัจจัยด้านกระบวนการ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก

4. ผลการประเมินโครงการฝึกอบรมพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุเทศบาลตำบลปรุใหญ่ อำเภอเมือง จังหวัด นครราชสีมา ด้านผลผลิต โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ผู้สูงอายุเทศบาลตำบลปรุใหญ่มีความพึงพอใจต่อโครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ อยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุหลังจากการอบรมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ อาจจะเป็นเพราะว่า ผลการประเมินการอบรมตามโครงการฝึกอบรมพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุเทศบาลตำบลปรุใหญ่ ทั้ง 3 รุ่น บรรลุตามวัตถุประสงค์และเป็นไปตามจุดมุ่งหมายของเทศบาลตำบลปรุใหญ่ที่ตั้งไว้ ผู้สูงอายุสามารถปฏิบัติตามผลการอบรมที่คาดหวังไว้ หลังจากการอบรม ส่วนใหญ่ ผู้สูงอายุมีความรู้ ความสามารถเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะคือสามารถนำความรู้และทักษะต่างๆ ที่ได้จากการอบรมมาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ ทำให้คุณภาพชีวิตผู้สูงอายุเทศบาลตำบลปรุใหญ่ดีขึ้น นอกจากบางหน่วยการเรียนรู้ที่ผู้สูงอายุสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ในชีวิตประจำวันได้ เช่น การออกกำลังกาย การดูแลสุขภาพแบบพอเพียง การพัฒนาจิตใจ เป็นต้น ยังมีบางหน่วยการเรียนรู้ที่เป็นจุดเริ่มต้นของการเข้าร่วมสังคมต่อไปในอนาคต เช่น สูงวัยไซเบอร์ ในหน่วยนี้ ผู้สูงอายุจะทำความรู้จักการใช้คอมพิวเตอร์ ซึ่งบางท่านอาจจะไม่เคยใช้มาก่อน รวมทั้งการเรียนรู้เกี่ยวกับการใช้ไลน์ ซึ่งช่วยให้ผู้สูงอายุสามารถติดต่อ สื่อสาร และทักทายกันได้ทุกที่ ทำให้เกิดความรักชุมชน รักท้องถิ่นมากขึ้น ดังนั้น โครงสร้างพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุถือว่าเป็นจุดเริ่มต้น ซึ่งทำให้ผู้สูงอายุสามารถ เข้าร่วมกลุ่มสังคมเป็นอย่างดี และ โครงการนี้ได้ส่งผลต่อการจัดกิจกรรมอื่นๆ ต่อเนื่อง เช่น หลังจากการอบรม ผู้สูงอายุรู้จักเพื่อนใหม่ และกลายเป็นเพื่อนสนิทกัน สามารถคุยกันและติดต่อกันตลอด เมื่อเทศบาลตำบลปรุใหญ่มีงานหรือกิจกรรมอะไร ผู้สูงอายุจะเข้าร่วมอย่างมีความสุขและสนุกสนานกัน จากนั้นเกิดความสัมพันธ์ ความผูกพันระหว่างหน่วยงานเทศบาลกับกลุ่มผู้สูงอายุ ทำให้ชุมชนเข้มแข็งขึ้น นอกจากนี้ ผลการประเมินด้านผลผลิตในการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุกัญญา [18] ได้ศึกษาการวิจัยในเรื่อง บทบาทผู้สูงอายุที่อยู่กับครอบครัวอย่างมีความสุขในชุมชนกิ่งเมือง จังหวัดนครราชสีมาและผลการวิจัย พบว่า ชุมชนเป็นปัจจัยที่ส่งผลให้ผู้สูงอายุมีความสุข บุคลากรที่เกี่ยวข้องควรสนับสนุนให้ผู้สูงอายุ ครอบครัว และชุมชน มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมของผู้สูงอายุอย่างต่อเนื่อง รวมทั้ง สอดคล้องกับงานวิจัยของพิเชษฐ [19] ได้ศึกษาการวิจัยในเรื่อง การพัฒนาหลักสูตร

ฝึกอบรมเพื่อเพิ่มคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ และผลการวิจัย พบว่า หลังการอบรมผู้สูงอายุ มีสมรรถภาพร่างกายดีขึ้น รอบเอวลดลง ความเครียดลดลง ความจำดีขึ้นเล็กน้อย ความรู้สึกต่อตนเองคงที่ ผู้เข้าอบรม มีความพึงพอใจในการเข้ารับการอบรมระดับมากถึงมากที่สุด

ข้อเสนอแนะ

จากการประเมินโครงการฝึกอบรมพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ เทศบาลตำบลปทุมใหญ่ อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา มีข้อเสนอแนะในประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะจากการวิจัยในครั้งนี้

1.1 คณะกรรมการดำเนินงานหลักสูตรฝึกอบรมพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา และผู้ที่เกี่ยวข้องควรใช้ข้อมูลจากการวิจัยครั้งนี้ มาเป็นแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาโครงการให้มีความสมบูรณ์มากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่ง คือ การกำหนดขอบเขตโครงการให้เนื้อหาในแต่ละหน่วยการเรียนรู้ เวลา และการจัดกิจกรรม มีความเหมาะสม ควรเพิ่มเติมเนื้อหาในการอบรมเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้สูงอายุเทศบาลตำบลปทุมใหญ่ให้มากขึ้น เช่น ควรเพิ่มเรื่องอื่นๆ เช่น การประกอบอาชีพหรือพัฒนาอาชีพเบาๆ เพื่อให้ผู้สูงอายุใช้เวลาว่างเป็นประโยชน์ พอมีรายได้บ้างจะแบ่งปันภาระกับลูกหลานได้ นอกจากนี้ ควรปรับเรื่องเวลาให้เหมาะสมกับความสะดวกของผู้สูงอายุและจัดกิจกรรมหลากหลายเพื่อให้ผู้สูงอายุมีความสุขกับการอบรม

1.2 แม้ว่า ส่วนใหญ่ค่าเฉลี่ยของแต่ละประเด็นการประเมินที่ได้จากผลการวิจัยอยู่ในเกณฑ์มากถึงมากที่สุด แต่ก็มีประเด็นหลังจากการประเมินมีค่าเฉลี่ยต่ำมาก ดังนั้น ผู้ที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับโครงการฝึกอบรมพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุเทศบาลตำบลปทุมใหญ่ อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา ควรดำเนินการให้มีการพัฒนาและปรับปรุงปัจจัยด้านต่างๆ ให้ไปสู่การพัฒนาที่มีประสิทธิภาพและมีความเหมาะสมมากยิ่งขึ้น

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการประเมินโครงการฝึกอบรมพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในพื้นที่อื่นที่เคยจัดทำโครงการนี้ และใช้แนวคิดและรูปแบบการประเมินอื่นๆ ด้วย เช่น CIRO IPOO รูปแบบการประเมินของ Kirk Patrick เป็นต้น

2.2 ควรมีการศึกษา หรือวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุเทศบาลตำบลปทุมใหญ่ อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา หลังการอบรม

2.3 ควรมีการประเมินเชิงคุณภาพในประเด็นคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุของเทศบาลตำบลปทุมใหญ่ อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมาและพื้นที่อื่นๆ

2.4 ควรทำการประเมินโครงการฝึกอบรมพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ในพื้นที่อื่นๆ ด้วย เพื่อที่จะสามารถเปรียบเทียบผลการอบรมระหว่างพื้นที่นั้นๆ กับเทศบาลตำบลปทุมใหญ่ อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา เพื่อมองเห็นปัญหา ขอบกพร่องในการจัดการอบรม ตรวจสอบความสามารถตอบสนองความต้องการของผู้สูงอายุ และการเปลี่ยนแปลงของสังคมเพื่อปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมาต่อไป

References

1. Office of the Permanent Secretary. Manual of integration of cooperation between 4 Ministries development of people throughout the life span of the elderly. Office of the Permanent Secretary; 2017. Thai.
2. Woravet S. Problems of subsistence allowance for the elderly. Chulalongkorn University Press; 2009. Thai.
3. Thai Health Promotion Foundation. Integration of quality of life for the elderly. Charoen Thani School, Khon Kaen Province. 2017. Thai.
4. United Nations Population Fund. Notification of the Ministry of Education about defining the criteria, methods and conditions for protection, promotion of support for the elderly in education and beneficial information of life's prosecution. Government Gazette. 2006; Vol. 122, Part 81. Thai.
5. Ministry of social development and human security. National elderly plan No. 2, 2002-2021. Thep Phenvanism Press; 2014. Thai.
6. Thai Health Promotion Foundation. Integration of quality of life for the elderly. Charoen Thani School, Khon Kaen Province; 2017. Thai
7. WHOQOL GROUP. WHOQOL – BRFE introduction, administration, scoring and generic version of assesment, file trail version. Genara : WHO; 1995.
8. Sharma MF. Selection and instrument to measure qualiry of life, Oncogy Nursing Forum. 1984; 11 : 88-91.
9. Nakhon Ratchasima Rajabhat University. Results' report of evaluation of the development of older persons' quality of life training program for academic services in the fiscal year 2017. Nakhon Ratchasima Rajabhat University; 2017. Thai.
10. Boonsri P. "Seminar Curriculum Evaluation" In the course of the seminar, the educational evaluation unit 12. Nonthaburi: Sukhothai Thammathirat Open University; 2008. Thai.
11. Stufflebeam DL, Shinkfield AJ. Evaluation theory, models and applications. John Wiley and Son, Inc; 2007.
12. Somboon T. Educational research methodology. Faculty of Education, Nakhon Ratchasima Rajabhat University; 2013. Thai.
13. Pudthachad L, Nataya K. Evaluation of nursing service quality improvement program: Routine to Research nursing division Chao Phraya Yarm hospital, Suphanburi province. Journal of Nursing. 2009; 36(3) : 133-145. Thai.
14. Nakhon Ratchasima Rajabhat University. Strategic plan of Nakhon Ratchasima Rajabhat University in 2014-2018. Nakhon Ratchasima Rajabhat University; 2014. Thai.
15. Wannapa S. Evaluation of capacity building training course for provincial fishery officers in the fiscal year 2011. Technical Paper No. 4. Fisheries technology transfer and development bureau; 2014. Thai.
16. Niwat T. Evaluation of the training curriculum of evaluations' internal energy audit in the organization. Prince of Songkla University; 2013. Thai.
17. Usa P, Suchonne M, Amnat S. An evaluation of training for new engineers of Siam city cement public company limited. Commercial College, Burapha University, Chonburi; 2015. Thai.

18. Sukanya W. Role of elderly people who are living happily with their families in sub-urban area, Nakhon Ratchasima province. Journal of Boromarajonani College of Nursing, Nakhon Ratchasima. 2010; 16(1): 48-59. Thai.
19. Pichet P. Curriculum Development for Increasing the Quality of Life in the Aging. Journal of Eastern Asian Studies. 2011; Vol. Social Sciences and Humanities: 190-199. Thai.